

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Szentiványi György

Cím:

Gyilokátjárón a „Jeni Mahalle”-be

Forrás:

Népszava

1967. I. 15.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Tárgy

725.17

Hely

Idő

"1967"

Személy

Helyszám

Gyilokátjárón a „Jeni Mahalle”-be

Aranypénzekkel bélelt sirok — Királyok „levegőző helye”
Mátyás börtöne — Tavasszal nyílik a Romkert

A feltárt titkot még hótakaró fedi. De amint a tavaszi nap sugar semmivé teszi a fehér leplet, megnyitja kapuját a budavári palota Európa-szerte híres, rekonstruált romkertje. Mit lát majd a látogató?

A palota tabáni oldalán, a Szarvas Vendéglő mellett felfelé vezető út folytatásában lépcsőt építettek a palota középkori erőrendszerét lezáró déli bástyafalhoz, ahol a barokk időkben a Ferdinánd-kapu készült. A múlt században befalazott kaput kibontották, és a régi várkapukra emlékeztető stílszerű vasrácsos kaput helyeztek el. Ezen keresztül jutottunk el az igazi erődítménybe. A Szarvas-házat elhagyva, széles, kelek ívben szegélyezi útját a budai Vár legnagyobb középkori erődítése, a

Nagy Rondella. A négy méter vastag falak mögött rejtőztek a török ágyúk. A már helyreállított erődítmény 450 év előtti hangulatot áraszt. A rondella alján török temető volt. A felfelé ívelő lépcsők bal oldalán mered az ég felé a XV. századbeli vár egyik nevezetessége, a Buzogánytorony, amelynek környékén aranypénzekkel bélelt török sirokat tártak fel.

A rekonstruált Ferdinánd-kapun át romantikus nyitott lépcsőház vezet az Új Világ-kertbe, ahol a törökök mecsetet, fürdőt, házakat emeltek. S hogy otthonosabban érezzék magukat, „Jeni Mahalle”-nek — Új Világnak — nevezték el. Az Új Világ-kertből széles lépcsős bejárat vezet a tulajdonképpeni romkertbe, amely a középkori palota déli szárnya és az azt három oldalról határoló bástyafalak között terül el. Az 1420-as évek táján Zsigmond király építtette, hogy a várnép és a katonaság megközelíthesse a bástyafalak tetején húzódó »gyilokjárókat». A romkert elkerített része a királyok »levegőző helye» volt. Mátyás király 1476-ban kötött házassága után szépséges kutat építtetett ide, Mátyás—Beatrix címerrel ékítve.

A romkert három, egymástól falakkal elzárt részre tagozódik. A közepén álló, egy emelet magasságú középkori palotarésszel együtt a budavári ásatás során látott napvilágot. Ezt a szakaszt a XVIII. század első évtizedeitől kezdve 4–6 méter

vastag földtakaró fedte. Ekkor bontották le a palotát, de ezt a részt nem rombolták le, hanem törmelékanyaggal feltöltötték. A Krisztinaváros felőli oldalon van a Nyugati zárt udvar. Egyik oldalról a Gyilokjáró, másik oldalról a középkori budai palota határolja. Ide néznek az egykori kincstár és börtön keskeny, komor, rácsos ablakai, és egy hatalmas, négy szakaszból álló, támpilléreken nyugvó vak ívsor.

A középkori palota déli homlokzata előtt húzódik a Déli zárt udvar, amelyet kerítésfal oszt ketté, mintegy jelezve, hogy nyugati részébe még belepphetett a közönséges udvari nép, annál is inkább, mert innen nyílt az a háromboltozatos szoba, ami már V. László király idejében börtön céljára szolgált. (Mátyás kortárs, Thuróczy krónikás szerint itt börtönözött be V. László 1456-ban az ifjú Hunyadi Mátyást.) A déli bástyafal mellett magasodó tornyocska keskeny, meredek lépcsőt rejt. Ezen lehet feljutni a déli bástyafalra, és közelíthető meg a Buzogánytorony lépcsője.

Körsétánk végén az Új Világ-kertbe visszatérve, annak középkori kapuján át jutunk le a Nagy Rondella belsejébe.

Körsétánkon Feuer Istvánné tudományos kutató, a régészeti feltárás vezetője kalauzolt. Elmondotta, hogy a romkertet ez év tavaszán a Budapesti Történelmi Múzeum veszi át és mutatja be az érdeklődőknek.

Szentiványi György